

BARCELONA HOSPITALÀRIA

LA CIUTAT I ELS SEUS HOSPITALS, SEGLES XIX I XX

Barcelona Hospitalària és un projecte d'estudi de llarga durada, des de l'època medieval fins a l'actualitat, sobre la història hospitalària i assistencial de la ciutat de Barcelona. Davant d'una cronologia tan extensa, el projecte es va dividir en dues jornades de treball. La primera va tenir lloc els dies 17 i 18 de gener de 2019 amb el lema "La ciutat i els seus hospitals, segles XIV-XVIII". En aquesta primera part es va considerar la institució pública d'assistència dins l'espai urbà com una peça clau en la reproducció de les idees de comunitat i ciutat en els períodes medieval i modern. Així, doncs, més enllà de cotilles temporals, l'anàlisi es va abordar des de diferents vessants i àmbits d'estudi, com ara el regiment de la cosa pública, l'ètica o l'espiritualitat, la medicina, l'assistència no mèdica, la fiscalitat, el patrimoni, els col·lectius atesos o les malalties.

Presentem ara la segona jornada amb el títol "La ciutat i els seus hospitals, segles XIX i XX". Centrem el focus en la Barcelona del segle XIX fins a l'actualitat. De nou, l'assistència hospitalària es considera des d'una pluralitat de perspectives i disciplines que fixen l'atenció en el pes de l'Estat i l'Església, en la convivència de diferents models assistencials i en els nous espais hospitalaris benèfics, públics i privats, que en contextos de crisi van posar a prova el conjunt del dispositiu hospitalari barceloní. Òbviament, també s'aborda la redefinició del paper dels professionals sanitaris en un context de forta medicalització i especialització, de gestió empresarial, de reformulació arquitectònica i de redefinició patrimonial.

En resum, atesa la recerca feta els darrers anys sobre les institucions d'assistència, el projecte es proposa revisar, debatre i formular noves propostes que contribueixin al coneixement de la història hospitalària de Barcelona. Especialistes d'àmbits acadèmics diversos i amb perspectives d'anàlisi diferents presentaran les seves recerques amb la voluntat d'intercanviar informacions sobre el paper de l'hospital a la ciutat. Incidiran en les seves interaccions i relacions i aprofundiran, també, en com s'ha fet front a les malalties i com s'ha proporcionat assistència a la població barcelonina des de l'època medieval fins a l'actualitat.

Aquesta recerca històrica ens permetrà donar continuïtat al projecte amb una monografia i una exposició, que aportaran a la ciutadania noves claus per entendre on som i quina ciutat volem.

Institut
d'Estudis
Catalans

Coordinació científica

Alfons Zarzoso, Museu d'Història de la Medicina de Catalunya, i Josep Barceló, Universitat Rovira i Virgili

MUHBA PLAÇA DEL REI Sala de Martí l'Humà

Entrada gratuïta

Es recomana reserva prèvia.

Informació

Per a qualsevol altra informació:
93 256 21 22
(de dilluns a divendres feiners,
de 10 a 14 i de 16 a 19 h)

barcelona.cat/museuhistoria
facebook.com/barcelonacultura
twitter.com/bcnultura

Portada: cartell per cercar la caritat dels barcelonins, encarregat per l'administració de l'Hospital de Santa Creu a Joan Limona, 1920 (AHSCP)

BARCELONA HOSPITALÀRIA

LA CIUTAT I ELS SEUS HOSPITALS, SEGLES XIX I XX

12-13.12.2019
MUHBA PLAÇA DEL REI

D.L.B. XXXXX-2019

Ajuntament de
Barcelona

MUHBA
MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA

DIJOUS 12 DE DESEMBRE

9.00 h

Benvinguda i acte inaugural

1. L'ADVENIMENT DE LA BENEFICÈNCIA LIBERAL: UNA VISIÓ DE CONTEXT

9.30 h

El sistema hospitalari català públic i privat des d'una perspectiva històrica

Jerònia Pons (US) i Margarita Vilar (UdC)

9.55 h

Els espais de la beneficència a la Barcelona del segle XIX

Montserrat Pantaleón (UAB)

10.20 h

El paper de l'església en el context hospitalari barceloní dels segles XIX i XX

Pilar León (UNAV)

10.45 h

Temps de debat

11.00 h

Pausa i cafè

2. TRANSFORMACIONS DE L'ASSISTÈNCIA HOSPITALÀRIA: BOJOS I SOLDATS

11.30 h

La crítica ciutadana als límits assistencials de l'Hospital de la Santa Creu

Josep M. Comelles (URV)

11.55 h

Els malalts mentals a la Barcelona contemporània (1855-1936)

Alicia Fernández, Iván Sánchez-Moreno i Victoria Sedkowski (GHNB)

12.20 h

L'hospital militar i les crisis epidèmiques a la Barcelona del segle XIX i primer terç del XX

Ida Carrau (SCS)

12.45 h

Hospitals de guerra: Catalunya i Barcelona, entre el front i la rereguarda

Carles Hervàs i Maica Pérez Aguado (SCHM)

13.10 h

Temps de debat

3.

MEDICINA I INFERMERIA HOSPITALÀRIES, 1870-1970

15.30 h

Les bases ideològiques i pràctiques del model hospitalari barceloní (1870-1970)

Josep Barceló (URV)

15.55 h

L'hospital i la medicina especialitzada a Barcelona, 1920s-1970s

Jordi Casademont (UAB) i Miquel Bruguera (COMB)

16.20 h

La infermeria als hospitals barcelonins durant la Segona República i la Guerra Civil Espanyola (1932-38)

Anna Ramió (UB-SJD), Carme Torres (UdL), Gloria Gallego (UIB)

DIVENDRES 13 DE DESEMBRE

16.45 h

La cura infermera hospitalària: el pas del model religiós al tècnic professional a la Barcelona contemporània

Carmen Domínguez Alcón (UB)

17.10 h

Temps de debat

17.30 h

Pausa i cafè

4.

PATRIMONIS HOSPITALARIS

18.00 h

El patrimoni documental hospitalari a Barcelona

Sara Fajula (COMB)

18.25 h

Commemoració, musealització i patrimoni: de l'Hospital de la Santa Creu al recinte modernista de Sant Pau

Albert Cubeles i Ignasi Cristià

18.50 h

Reaprofitament dels espais hospitalaris i assistencials barcelonins, segles XX-XXI

Miquel Carandell (UAB) i

Ned Somerville (UAB)

19.15 h

Temps de debat

5.

EL GOVERN DE L'HOSPITAL, 1880-1980

9.30 h

Privatització de la medicina a Barcelona (1888-1936)

Alfons Zarzoso (MHMC)

9.55 h

La gestió empresarial i l'organització científica del treball als hospitals barcelonins del primer terç del segle XX

Paloma Fernández Pérez (UB)

10.20 h

Reforma i gestió hospitalària a Barcelona (1950-1980)

Lluís Bohigas i Juli de Nadal

10.45 h

Temps de debat

11.00 h

Pausa i cafè

6.

ARQUITECTURES HOSPITALÀRIES

11.30 h

Arquitectes i espais mèdics a la Barcelona dels segles XIX i XX

Joaquim M. Puigvert (UdG) i Raquel Lacuesta (RACBASJ)

11.55 h

Un hospital o una obra d'art: Domènech i Muntaner i l'arquitectura barcelonina del 1900

Lucila Mallart (UPF)

12.20 h

Un hospital clínic i una facultat de medicina: arquitectura i urbanisme en mans de Domènech Estapà

Sergio Fuentes Milà (UIC)

12.45 h

Els jardins dels manicomis de la Barcelona del segle XIX

Montse Rivero (ICEA-IEC)

13.10 h

Temps de debat

7.

CIUTAT, EDIFICIS I VEÏNS: L'HOSPITAL DINS L'ESPAI URBÀ

15.30 h

L'espai urbà com a hospital i la lluita contra la tuberculosi, primer terç del segle XX

Cèlia Miralles Buil (ULisboa)

15.55 h

La transformació del monestir de Valldonzella en hospital antituberculós, 1936-37

Margarida Güell (UAB-APSMP) i Antoni Albacete (DIBA-APSMP)

16.20 h

El moviment veïnal en lluita per nous serveis mèdics

Carme Vila Gimeno (Blanquerna-URL)

16.45 h

Temps de debat

17.10 h

Conclusions i tancament de les jornades

AHSCP:

Arxiu Històric de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau
COMB:

Col·legi Oficial de Metges de Barcelona

GHNB:

Grup d'Història de Nou Barris

ICEA-IEC:

Institució Catalana d'Estudis Agraris - Institut d'Estudis Catalans

APSMP:

Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi

DIBA:

Diputació de Barcelona

MHMC:

Museu d'Història de la Medicina de Catalunya

RACBASJ:

Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi

SCHM:

Societat Catalana d'Història de la Medicina

SCS:

Servei Català de la Salut

UAB:

Universitat Autònoma de Barcelona

UB:

Universitat de Barcelona

UB-SJD:

Universitat de Barcelona - Sant Joan de Déu

UdC:

Universidade da Coruña

UdG:

Universitat de Girona

UdL:

Universitat de Lleida

UIB:

Universitat de les Illes Balears

UIC:

Universitat Internacional de Catalunya

UNAV:

Universidad de Navarra

UPF:

Universitat Pompeu Fabra

URL:

Universitat Ramon Llull

URV:

Universitat Rovira i Virgili

US:

Universidad de Sevilla